Nr. 4208.

CURRENDA XVII.

A. D. 1876.

L. 204/pr.

O uchybieniach popełnianych przy odprawianiu mszy świętéj.

(Ciąg dalszy do kurendy XVI.)

3. Kapłan spostrzegłszy po konsekracyi, że przez pomyłkę wziął był dwie duże hostye, powinien takowe w czasie kommunii spożyć, obie bowiem zostały stósownie do powyższéj zasady konsekrowanémi. (*Rubr. VII. de defectu Intentionis 2.*) Jeżeliby zaś rzeczoną pomyłkę postrzegł przed konsekracyą, powinien jednę z tych hostyj położyć na boku za korporałem, i takową po ablucyi spożyć.

Partykuły które po spożyciu obu postaci, a nawet po spożyciu ablucyi pozostały przypadkowo, czy one większe czy mniejsze, powinien kapłan spożyć jako należące do jednéj i téj saméj ofiary. *(Rubr. VII. 2.)* Jakkolwiek jednak przepis rubryki w tym względzie jest jasnym, to przecież niektórzy uczą, że kapłan powinien włożyć do puszki większe partykuły, gdyby je przypadkiem znalazł. Jednakowoż *sententia communior* uczy, że kapłan powinien spożyć wszystkie partykuły, chociażby je dopiero w zakrystyi postrzegł na patenie.

4. Rubryka wspomina jeszcze o jednym wypadku, który jednak zdaniem Gawantego, trudnoby się mógł zdarzyć, mianowicie: jeżeliby miała pozostać cała hostya zakonsekrowana na ołtarzu, natedy powinien ją kapłan włożyć do tabernaculum; w razie zaś niemożności powinien ją w korporale na ołtarzu zostawić, aby ją następujący kapłan pospołu z hostyą swéj mszy spożył; gdyby zaś i to było niemożebném, natenczas może ją sam spożyć. (*Rubr. VII. de defectu Intentionis 3.*)

5. Wreszcie rubryka upomina wyraźnie kapłana, aby sprawując najśw. ofiarę starał się mieć intencyą (*intentionem actualem*) współczesną, wystarcza jednak, jeżeli idąc do ołtarza idzie z intencyą czynienia tego, co czyni kościół. (*Rubr. VII. 4.*) Przy czém dodaje Gavantus, że ta intencya wystarcza do konsekracyi większéj ilości partykuł, które Celebrans sam położył na korporale, lecz w chwili konsekracyi tylko dużą hostyą miał na myśli. Laymann powiada, że *ex communi sententia* i te hostye należy uważać za kon-

sekrowane, które kto inny na jego rozkaz przyniósł na ołtarz, albo które w czasie mszy św. na nim złożono, jeżeli tylko uwagę kapłana na nie zwrócono, i jeżeli się w chwili konsekracyi na korporale lub w kielichu, albo puszce znajdywały. Jeżeliby się zaś nie znajdywały na korporale lub w jakiém innéin naczyniu św., to w takim razie *ex communi doctorum sententia* nie możnaby ich uważać za konsekrowane. Przypuszcza się bowiem, że każdy dobry kapłan chce to tylko konsekrować, co bez grzechu konsekrować może. Téj zasady właśnie trzymał się Sporer rozstrzygając następujący wypadek: Pewien rządca kościoła rozkazał wychodząc ze summą, przynieść na ołtarz partykuły do konsekrowania na komunią dla ludu. Ministrant przyniósłszy je w drewnianém pudełku położył takowe przy ostatnim lichtarzu; i tam przeleżały całą mszę, celebrans zapomniał o nich całkowicie. Sporer orzekł, że hostye w tym wypadką nie zostały konsekrowanymi, zezwala jednak na warunkową konsekracyą. Przytoczywszy zdania innych doktorów, jako: Tannera, Gobata, Praeposita, Laymanna, wedle których należy partykuły uważać za konsekrowane i niemi lud w potrzebie kommunikować, jednak dodaje w końcu: Obstaję przy mém twierdzeniu, i sądzę że je należy pod warunkiem konsekrować. Zdanie Sporera podzielają Benedykt XIV, S. Alfons, Quarti, de Herdt. Quarti dodaje jeszcze, że podobnie należy sądzić, gdyby która z partykuł na korporale złożonych przez powiéw wiatru, na obrus albo pod korporał się dostała, i tamże w czasie konsekracyi niepostrzeżenie pozostała.

6. Zarazem pyta Sporer, kiedy należy przynieść na ołtarz partykuły, aby je wolno było konsekrować. Oczywista, że należy je przynieść przed ofiarowaniem, aby pospołu z dużą hostyą mogły być ofiarowanymi; tak przepisuje rubryka (*Rubrika VII. Ritus celebrandi missam 3.*) *Si fuerint aliæ hostiæ non super patenam, sed super corporale, vel in alio calice seu vase pro Communione populi consecrandæ, calicem illum seu vas dextera discooperit, et intentionem suam etiam ad illas offerendas et consecrandas dirigens dicit, ut supra: Suscipe Sancte Pater etc.* Jednakowoż Diana, Gavantus i Busenbaum utrzymują, że wystarcza, jeżeli się je przyniesie tuż przed prefacyą i w myśli ofiaruje; Gobat i Tamburini idą jeszcze dalej, i twierdzą, że można je nawet przed samą konsekracyą przynieść do ołtarza. Tamburini pisze: *Dico secundo, me non approbare, quod addit Gavantus, scl. consecrationem particularum non debere fieri, si afferantur post praefationem; nam si id potest fieri proxime ante oblationem, non apparet ratio convincens, cur non possit et remote. Dicet fortasse Gavantus, si afferantur remote ab oblatione multæ ceremoniæ et orationes, quæ dicuntur super oblata, non erunt dictae super has particulas. Respondeo, sufficere quod ejusmodi orationes, actionesque exhibitae fuerint super hostia grandiore, ad quam allatæ hae particulae sunt accessoriae; id quod a culpa gravi excusabit; a veniali vero, si qua esset, excusare poterit populi communicaturi commoditas, vel ne palam reprehendatur sacrista, qui eas tarde attulit, vel quid simile. (Method. celebr. Miss. l. II. c. 5. n. 10.)*

Że konsekracya nie ma miejsca po podniesieniu, uczą wszyscy doktorzy jednozgodnie, byłoby to bowiem nową ofiarą.

TYTUŁ VIII.

O niedostateczném usposobieniu duszy kapłana sprawującego ofiarę mszy św.

Kapłan chcący godziwie (licite) odprawiać mszę św. powinien być wolnym od wszelkiéj przeszkody kanonicznéj, t. j. nie powinien być suspendowanym, wyklętym, zdegradowanym, nie powinien podlegać wszelkiéj niezdolności (*immunis ab omni irregularitate.*) Powiedzieliśmy: „chcący odprawiać *godziwie*" *(licite)*. Ważne bowiem odprawianie nie ulega żadnéj wątpliwości, nawet u tych, którzy się od kościoła odszczepili, jako bowiem Chrzest, tak samo i kapłaństwo wyciska w ich duszy charakter niezatarty. Nadużywając swéj władzy kapłańskiéj ludzie tego rodzaju, dopuszczają się grzechu ciężkiego *(gravissime peccant)*, i to z podwójnéj przyczyny, najprzód, iż niegodnie komunikują, a po drugie iż wbrew zakazowi kościoła ważą się sprawować urząd kapłański. Zresztą nawet kapłan zdegradowany, któremu prawo wykonywania władzy Kapłańskiéj na zawsze zostało odjętém, sprawuje w danym razie ofiarę mszy św. ważnie, gdyż, jak się powiedziało, charakter kapłański pozostał mu niezmazany.

2. Drugi warunek koniecznie potrzebny do godziwego odprawiania mszy św. mieści się w słowach Soboru Trydenckiego: *Quare communicare volenti revocandum est in memoriam ejus* (*Apost. Pauli.*) *praeceptum*: *Probet autem se ipsum homo. Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumvis sibi contritus videatur, absque praemissa sacramentali confessione ad sacram eucharistiam accedere debeat* i przydaje: *Quod ab christianis omnibus etiam ab iis sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, haec sancta synodus perpetuo servandum esse decrevit, modo non desit illis copia confessoris.* (*Sess 13. can. 7.*)

Wynika tedy ztąd, że kapłan sprawujący mszę św. w stanie niełaski, chociaż jest spowiednik przed którymby się z grzechów mógł oczyścić, dopuszcza się ciężkiego świętokradztwa, i to grzeszy najprzód przeciw wyraźnemu przepisowi kościoła, grzeszy po drugie przeciw prawu bożemu stwierdzonemu praktyką kościoła: *Adnotandum est,* powiada Sotus *in 4. sent. dist. 12. q. 1. art. 4, ecclesiasticam consuetudinem non in medium afferri tanquam potissimum et primum fundamentum hujus ritus, quasi sit de jure tantum ecclesiastico, sed quasi declaratorium divini praecepti, quod Paulus insinuat. Ex illo enim sic intellecto praecepto mos universalis Ecclesiae ortus est, in qua nemo ad sacrosanctam communionem absque praevia confessione accedere fuit ausus.* Doktorzy uwalniają celebransa od obowiązku spowiadania się w następujących razach: *a*) jeżeli nie ma wcale żadnego spowiednika na miejscu, a do innego w odległości znacznéj będącego trudno się dostać; okoliczności tedy osoby, czasu, miéjsca, powietrza i t. p. mogą uwolnić chwilowo od obowiązku spowiadania się. *b*) jeżeli spowiednik jest wprawdzie w miejscu, jednakowoż kapłan niemógłby się przed nim spowiadać bez pośrednictwa tłomacza, bez własnéj lub cudzéj szkody. Zdanie Victorii u Diany, jakoby wystarczała pod tym względem nieobecność zwykłego

spowiednika, przed którym by spowiedź z większą dewocyą i szczerością odbyć się mogła, potępiają doktorzy powszechnie. Nie wymawia też od obowiązku spowiadania się, obawa prawdopodobnéj niesławy, zgorszenia, niestósowności lub czegoś podobnego, *sed requiritur grave quid, grave scandalum, gravis infamia, ut loquuntur passim doctores. (Sporer.)* Lugo, Tamburini żądają nadto, *ut sacerdos alia mortalia, si ea habeat, confiteatur, iis omissis, propter quæ malum illud timet (Lug. disp. 24. de Euch. sect. 5. n. 82.)* Jeżeliby kapłan popadł w grzéch zastrzeżony (*reservat*), a nie było w miejscu spowiednika mającego *facultatem a reservatis*, to zdaniem Quartego i Diany, mógłby *urgente necessitate ad celebrandum* albo z samych grzechów niezastrzeżonych, albo też z tymi pospołu również i z grzechu zastrzeżonego spowiadać się, z któregoby naówczas pośrednio został rozgrzeszonym, albo wreszcie mógłby poprzestać na obudzeniu w sobie skruchy doskonałéj.

3. Grzeszy też ciężko kapłan, jeżeli w braku spowiednika odważy się sprawować ofiarę św. nie obudziwszy w sobie doskonałego żalu; nie grzeszy zaś, jeżeli jest skruszonym, *byle tylko jak najprędzéj spowiadał się*, jak to przepisuje rubryka opierając się na orzeczeniu Soboru Trydenckiego. Jak zaś należy rozumieć rzeczony przepis rubryki, poznać można snadnie z dwóch propozycyj przez kościół potępionych. *Mandatum Tridentini factum sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi quam primum, est consilium, non praeceptum. Illa particula (quam primum) intelligitur, cum sacerdos suo tempore confitebitur.* Prawdziwe znaczenie rzeczonych słów rnbryki jest to, że obowiązkiem jest kapłana, aby się albo zaraz po mszy św., skoro tylko dostanie spowiednika, albo przynajmniéj w przeciągu trzech dni wyspowiadał, gdyż jak uczy Ś. Alfons, (Theol. moral. Lib VI. n. 266.) słowa: *quam primum, illico*, znaczą w prawie to samo, co: *po trzech dniach.* Rozumié się samo przez się, że o zwłoce trzech dni niema mowy, jeżeli kapłan musi nazajutrz mszą św. odprawiać, a mógł się przed tém wyspowiadać; podobnie też, gdyby tego samego dnia mógł dostać spowiednika, który się na kilka dni wydala z miéjsca, jak uczy Ś. Alfons.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Nr. 259/praes.

Invitatio ad erigendam Sodalitatem S. Petri ad Vincula, et collectionem piam fine ædificandi altaris in Eudoxiana Basilica Romæ in memoriam Jubilaei Episcopalis Papæ Pii IX. qui anno 1827 sacris infulis est insignitus.

Sanctissimus Dominus Noster Papa Pius IX. insignitus est sacris infulis anno 1827. Romae in Eudoxiana Basilica, ubi pie Divi Petri Principis Apostolorum Vincula asservantur, celebrabit itaque anno sequenti 1877 Pontificale Jubilaeum. Ut annus iste pro universo orbe catholico summi momenti dignius celebretur, et futurae memoriae eo firmius demandetur, Archisodalitas praefatæ

Basilicae Eudoxianae constituit ad perennem rei memoriam Altare novum in dicta Basilica eleganti ornatu erigere, atque Sodalitates S. Petri ad Vincula in oris Christianorum constituere, aut propagare. Hoc fine litteras datas Octava s. Petri ad Vincula 1876 Romae ad Nos direxit quas Venerabili Clero communicamus:

Illustrissime ac Reverendissime Pater.

Nil dubitandum, quin arcano Divinae Providentiae Consilio PIUS IX. PONT. MAX. in Eudoxiana Basilica, ubi pie religioseqne Divi Petri Principis Apostolorum VINCULA asservantur, Sacris infulis anno MDCCCXXVII sit insignitus.

Hinc nos Archisodalitatis a *Sacris Catenis* nuncupatae Moderatores, occasionem opportune amplectentes, Supremi totius Orbis Pastoris Episcopale Jubilaeum, sequenti anno futurae memoriæ demandandum existimavimus:

Haec enim nostra Sodalitas cum multis abhinc annis ex cunctis fere Europae partibus uberrime ceperit, ut Salutaria Divi Petri VINCULA religiosius ac honorificentius asservarentur, postremo novum Altare cum Arca, et Ciborium, quae pulchra arte et ingenio Virginius ex Comitibus Vespignani jam mirifice delineaverat, absolvenda curavit. Ast ut celerius haec expleri, et anno a Consecratione Episcopali Supremi Pastoris quinquagesimo dedicari queant, Te certiorem reddere volumus Nos sub hac die inchoasse, et auspicalem lapidem Emum S. R. E. Card. Ledóchowski de mandato SSmi D. N. Pii Papae IX solemniter statuisse.

Verum cum ipsamet Sodalitas ad quae omnia perficienda aes Fidelium ex *catenulis* formam Sacrorum VINCULORUM Petri referentibus hucusque collectum haud satis esse comperisset; ideo ut hujusmodi pecunia facilius comparetur, et magis in dies pietas erga Divum Petrum undique floreat, et latius disseminari augerique possit, per has litteras humillime ac vehementer petimus, ut nostro Archisodalitio quamplurimi tuae Dioecesis Fideles adnumerentur. Hac de causa regulas ac statuta Archisodalitatis nostrae Tibi mittere duximus, ut Sodalitia ejusdem nominis et instituti erecta vel erigenda in tua Dioecesi Sodalitio Principi Romae apud S. Petrum ad Vincula, Pontificiis diplomatibus constituto, adhaereant atque copulentur.

Nam forsan non Te latet, Revme Pater, apocryfas *catenulas*, Sodalium tessera, fraude circumire, quae privilegiis ac indulgentiis omnino carent, cum neque tactu Sacrorum VINCULORUM neque litteris a nostro Praeside subscriptis, et sigillo Basilicae obsignatis comitentur.

Optandum insuper est, ut nonnuli Sodalitatis nostrae Socii, in tua dioecesi degentes, Romam petant Dedicationem Altaris ac Summi Pontificis Episcopale Jubilaeum nobiscum celebraturi.

Tandem nobis liceat Tibi fidenter loqui; etsi nihil pecuniae postulemns, tamen notum facimus grato animo oblationes fidelium, licet parvulas, ut elegantiori ornatu novum Altare decoretur, esse accepturos.

Haec sunt vota nostra, et ni fallimur, totius Orbis Catholici, praesertim nostris hisce temporibus, quibus Summus Pontifex moralibus vinculis adstrictus, videtur, nobili praesagio in die Consecrationis Episcopalis ex CATENIS Divi Petri futura didicisse.

Datum Romae apud Eudoxianam Basilicam Die Octava S. Petri ad Vincula 1876.

Barduagni D. Augustinus Abbas Tit. S. Petri ad Vincula Praeses Honorarius.

Santini D. Aloysius Can. Reg. Lat. Prior et Praeses.

Mencacci Paulus Eques Vice-Praeses.

Braz D. Antonius Eques a Consiliis.
Capece Galeoto Carolus Dux *Della Regina* a Consiliis.
Chifenti D. Raphael Can. Red. Lat. Rector Eudoxianae Basilicae a Consiliis.
Descemet Carolus Eques torquatus a Consiliis.
Filomeno D. Vincentius Can. Reg. Lat. a Consiliis.
Garofali Hannibal Thesauri Custos a Consiliis.
Ingami Raphael Eques *Consiliarius Adauctus*.
Mencacci Ludovicus Eques a Consiliis.
Van den Branden de Reeth D. Victor Rector Belgici Collegii a Consiliis.
Vespignani Virginius Comes et Eques torquatus Architec. a Consiliis.
Mencacci Raphael Eques a Secretis.
Santucci Carolus in Roman. Curia Advoc. Pro-Secret.

Nota — Litterae et oblationes Rectori Eudoxianae Basilicae Romam mittendae erunt.

Quodsi quipiam e Venerabili Clero in sua Parochia Sodalitatem S. Petri ad Vincula erigere intenderit, insinuet sese apud Nos, ut ipsi mittamus regulas ac statuta Archisodalitatis Romanæ.

Collectam ad erigendum altare novum in Basilica Eudoxiana cujus primarium lapidem ex mandato Summi Pontificis Papae Pii IX Eminentissimus *Miecislaus Ledóchowski* S. R. E. Cardinalis posuit, Venerabilis Clerus ad Consistorium Nostrum mittere dignabitur.

E Consistorio Episcopali,

Tarnoviae die 20. Octobris 1876.

L. 3864.

Zaproszenie do prenumeraty na dziełko pod tytułem:

„R a c y o n a l i z m“

dzieło mające posłużyć do zrozumienia obecnego stanu rewolucyjnego w Kościele i Państwie wydane przez Barona Jana Starka Profesora Teologii w Królewcu, w języku niemieckim przetłumaczone przez Ks. Henryka Łozińskiego.

Ksiądz Katecheta przy tutejszym c. k. gimnazyum Henryk Łoziński, wydaje dzieło w języku polskim, napisane przez Barona Starka po niemiecku; gdy to dzieło pokazuje podłe intrygi i machinacye masonów i filozofów tegoczesnych, których używali do podkopania powagi kościoła katolickiego, zdaje nam się w naszych czasach być potrzebnem, abyśmy uwagę zwrócili na tę pracę, którą podjął Ks. Katecheta Łoziński, i zachęcili Was do prenumeraty na rzeczone dzieło têm więcéj, że drogą prenumeraty to dzieło dosyć obszerne tylko 2 złr. kosztować będzie. Pieniądze dojdą do Konsystorza przez ręce szanownych Księży Dziekanów.

Z Biskupiego Konsystorza,

w Tarnowie dnia 19. Października 1876.

Nr. 4054.

Metryki urodzin, ślubów i śmierci Izraelitów w Galicyi prowadzone będą od 1. Stycznia 1877 w każdym w tym celu utworzonym okręgu przez osobnego funkcyonaryusza.

Dziennik ustaw i rozporządzeń Krajowych Część XVII wydany dnia 10. Października 1876. zawiera ogłoszenie c. k. Namiestnictwa z dnia 14. Września 1876. L. 42884. którém ogłasza rozporządzenie Wys. Ministerstwa spraw wewnętrzuych, wydane w porozumieniu z Ministerstwem sprawiedliwości oraz z Ministerstwem Wyznań i Oświecenia z dnia 15. Marca 1875. L. 12944. dotyczące prowadzenia metryk urodzenia, zaślubin i śmierci Izraelitów w Galicyi, również instrukcyą dla prowadzących metryki izraelickie, nakoniec wykaz izraelickich okręgów metrykalnych, ustanowionych w myśl §. 1. i 2. wyż powołanego wys. rozporządzenia ministeryalnego z oznaczeniem gmin politycznych wcielonych do każdego okręgu metrykalnego.

Rozporządzenie to wraz z instrukcyą wchodzi w życie z dniem 1. Stycznia 1877.

O tém rozporządzeniu uwiadamia się także Wielebne Duchowieństwo.

Z Biskupiego Konsystorza
w Tarnowie dnia 31. Października 1876.

Mutationes inter Venerabilem Clerum.

N. 3817 R. D. *Joannes Bobczyński*, Cooperator in Ryglice, translatus est in eadem qualitate ad Wojnicz.

R. D. *Franciscus Gołuszka*, Cooperator in Porąbka, translatus est ad Ryglice.

R. D. *Ludovicus Krzemiński*, Cooperator in Bobowa, applicatus est ad Ecclesiam parochialem in Kenty et

R. D. *Clemens Jaworski*, Cooperator in Kenty, applicatus est ad Porąbka.

„ 261/praes. A. R. *Andreas Klimczak*, Parochus in Frydrychowice, condecoratus est Expositorio canonicali.

„ 3919 A. R. *Josephus Kosiński*, Senior Collegii Vicariorum Ecclesiæ cathedralis, institutus est die 26. Octobris 1876. pro beneficio curato in Sobolów.

„ 264/praes. A. R. *Josephus Kosiński*, condecoratus est expositorio canonicali.

„ 4003 R. D. *Joannes Kos*, administrator spirit. in Rychwałd, institutus est 27. Octobris 1876. pro hocce beneficio.

„ 3994 R. D. *Josephus Grabowski*, Cooperator in Borzęcin, constitutus est Administrator in spiritualibus in Strzelce wielkie.

N. 3994. R. D. *Adalbertus Konieczny*, Administrator in spiritualibus in Sobolów, applicatus est qua Cooperator ad Ecclesiam par. in Borzęcin.

„ 3997 R. D. *Josephus Kuziński*, Cooperator in Siedlce, translatus est qua talis ad Rajbrot.

„ 3998 R. D. *Franciscus Krysta*, Cooperator in Grybów, nominatus est Vicarius ad Ecclesiam Cathedralem Tarnoviae.

„ R. D. *Joannes Maciaszek*, Cooperator in Wielopole, translatus est in eadem qualitate ad Grybów.

„ 269/praes. A. R. *Antonius Wróbel*, Vice-Decanus Tuchov. et Parochus in Zbyłtowska-góra, obtinuit usum Rochetti et Mantelleti.

„ 4013 R. D. *Adalbertus Maciejowski*, Cooperator in Zassów, applicatus qua talis ad Ecclesiam parochialem in Wilczyska.

„ 267/praes. A. R. *Petrus Pietrzycki*, Catecheta penes c. r. Gymnasium plenum in Wadowice, condecoratus Expositorio canonicali

---

Piis ad aram suffragiis commendantur.

N. 4095. Anima R. D. **Stanislai Kurdziel**, Neoordinati, qui nondum celebrata prima missa, die 2. Novembris, sacramentis moribundorum provisus apud parentes suos morans, in Domino obdormivit, anno aetatis suæ 26. **societati dioecesanae precum reciprocarum pro felici morte adscriptus.**

Anima Perillustris et A. R. D. **Francisci Schottek**, Vice-Decani Oświęcimensis et Parochi in Kęty, qui media nocte 8. Novembris morte repentina e vivis ereptus est, anno ætatis 68. sacerd. 41. **societati dioecesanae precum reciprocamur pro felici morte adsriptus.**

Superviventes Sodales pro his 2 Consodalibus sacrificium missae litabunt.

E Consistorio Episcopali,

Tarnoviae, die 11. Novembris 1876.

JOSEPHUS ALOJSIUS,

Episcopus Tarnoviensis.

Tarnoviae 1876. Typis A. Rusinowski, Typographi ad honores Episcopalis. Impensis Consistorii.